

ОСКОН

Декабрь 2015 йыл

Оскондан ялкын кабына

Көлә-көлә

маймыл килә...

Ап –ак карзан, ап – ак
моңдарзан,
Елеп бара вакыт
толпарзары
Ак мамыктай ап-ак
голдарзан.

Каршы алам йылдың сабый
сағын,
Ак биләүзә яткан
мизгелен.

Был минуттар, был
сәғәттәр ергә
Алып килһен бары изгелек.

Яңы йыл

Өр яңы йыл тыуа, өр яңы
йыл,

Яңы йыл – күптәрҙең иң яраткан байрамы. Бала
сажтан ук унан ниндәйҙер серле бер мөғжизә көтөбөз. Ә бит
мөғжизәлә мөхитте үзөбөз ҙә булдырырға нәләтлебөз.

Бының өсөн тылсымға эйә булғыу талап ителмәй, ни бары теләк, дәрт һәм кызыкһыныу ғына кәрәк.

Барығызғы ла Яңы йыл менән кайнар котлайбыз!!!

Был өр-яңы йыл тик шатлык-һөйөнөстәр генә алып килһен, күңеллебездә йыл әйләнәнәнә байрам кыуаныстары ғына йәшәнән!!

Ак бәхеттәр генә теләп,
Яңы йыл килә гөрләп.
Күңелле булһын быйыл,
Һаумы, һаумы Яңы йыл!

Кыш

Кыш килде ергә, кыш килде
Сафлык бөркөлдә күктән.
Ағастар, тауҙар, йылғалар
Тәрән йоҙола күптән.

Ак шәл ябынған ағастар,
Йылғала туңған һыуҙар.
Кыш кышлығын итә бит ул-
Шартлап тора һыуыктар.
Ибраһимова Лилиә, 10 – сы класс

Декабрь айы кыш
башлануын хәбәр итә.
Көштарҙың йәйге музыканы
күптән тынған. Урман да йәшел
тунын һалған, караһыу төшкә

ингән. Кышын кояш һирәк күренә, йылытмай. Һирәк күренгән кояш нурҙарында кар бөртөктәре ыңый кеүек ялтырай.

Ер ап-аҡ юрғанын ябынды. Йылғаларға бозҙан күперҙәр һалынды.

Кышын коштарға һәм хайуандарға азык табыу ауырлаша. Шуға күрә уларҙың күбесе татлы йоҡоға тала. Эйе, оҙаҡламай йыһанда үзенең зәһәр һалжындары менән кыш танытһа итәсәк.

Фаткуллина Эльвира, 6-сы класс

Кыш етте

Бына инде кыш етте
Ап-аҡ юрған ябынып,
Безҙең матур тәбиғәт
Тәмлә йоҡоға китте.

Без яраткан һыуыҡ кыш
Тауҙар яһай тырышып,
Матур кыздар малайҙар
Шуның тип шатланып.

Каримова Алина, 9-сы класс

Яңы йыл кайза, касан килә?

Һәр илдең үзенең тылсымлы Яңы йыл килтерүсене бар. Беззә уны Кыш бабай алып килә. Ә бына Америкала – Санта-Клаус. Үзбәк халкында түбәтәй кейгән Кар баба, молдавандарза каракүл бүрекле Мош Джерилә бүләк һәм күстәнәстәр тарата. Төрлө илдә был байрам төрлө вахытта үткәрелә. Мәсәлән, Афғанстанда ул баҗыу эштәре башланғас тыуа. Индостанда ноябрь айында Йылан көнө тил байрам ителә. Һәр кеше каҗызан аждаһа, йылан уйынсыктары эшләй зә теләктәр язып, һауаға осора.

Ә беззә яңы йылдың тәүге көнө тил 1 җинуар иҗәпләнә. Һәр җаилә өйөндә күпшы шыршы ултыртып, уны уйынсыктар менән бизәй. Яңы йылды каршылау – җаилә байрамы. Шуға күрә был кистә бөтә җаилә ағзаларының да ултырыкы зарур. Уны һисек каршылаһаң, йылың шулай үтә, тигән ырым йәшәй халыкта. Тилмәк, байрамды күтәрәнке кәйеф менән дуҗтарың, туғандарың араһында үткәрергә кәрәк.

Халык календары

Боронго кешеләр ун ике йылды бер мөсәл тил атаған. Һәр йылдың үз атамаһы булған. Исемдәре есемдәренә тап килеп, һынамлыштары тура килеп тора, йылдарзың үзенсәлеге лә ун ике йыл һайын кабатлана. Ғалимдарзың иҗбат итеҗе буйынса ла коҗаи активлығы ун ике йыл һайын кабатлана.

Мөсәл сыскан йылы менән башланып, суска йылы менән тамамлана. Мәсәлән:

Сыскан йылы– 1996, 2008...

Һыйыр йылы–1997, 2009...

Юлбарыҗ йылы–1998, 2010...

Куян йылы–1999, 2011...

Аждаһа йылы–2000, 2012...

Йылан йылы-2001,2013...

Йылжы йылы-2002,2014...

Куй йылы-2003,2015...

Маймыл йылы-2004,2016...

Тауык йылы-2005,2017...

Эт йылы-2006,2018...

Суска йылы-2007,2019...

Барыс йылы-байлык, һыйыр йылы-туклык, куй йылы-кытлык, куян йылы-йотлоқ, тигән һынамышы бар халықтың. Барыс йылы барын сәс, һис булмаһа, тары сәс. Тимәк, һимә сәһәң дә, уңыш алырһың, тигән һүз. Тауык йылы иген уңмаһ, тауык сүпләмәле генә булыр. Эт йылы буран була. Эт йылында мал үһер, барыс йылы бары үһер. Яз ташкын шәп була, иген уңа.

Йылдарҙы шулай һынаған халык. Уның һынамыштары ифрат күп. Көндө, йылды, мизгелде алдан һынығандар:("Мәктәп календары"нан)

Кемгә һиндәй бүләк?

Төрлө һәмәләр яһарға, рәһләргә яратһан, эһлекле Кузғыға йортта куллана торған яңы техника әйберә бүләк итһәһез, ул быға бик кыуаныр.

Буға үһенә өйөн, уңайлылыкты ярата. Шуға уның көнкүрешен бизәһән һәмәне оҡшатыр, моғайһы.

Иһезәктәр йондоҙлоға аһтында тыуған кеһенә, ғәзәттә, һиндәйһер бер шөғәлә була. Һимә менән кызыкһынығанын һәм шөғәлләнһәнә һеләп, күһеләһә яраһлы бүләк һайлағыз.

Кыһала тәһмә һызыктарға һитараһф түһел. Уға берәй тәһм-тоһм бирһәһез, кыуанып кабул итер.

Купшы Арыһлан үһенә талаптарыһатаһп кирерлек бүләккә һөйөнәһәк. Ул бизәуес әйбер йәки хуһбый булырға мөһкин.

Һажсыл Кыз көрәге тейерҙәй һәр әйбергә рәһмәт әйтәһәк.

Үлсәүзәр, фәзәттә, матурлыжка табына. Шуға күрә лә йә уларзың үззәренә, йә өйзәренә берәй бизәү әйбере найлағыз, күңелен күрертегез.

Саян фәзәти булмаған нәр серле нәмәне үз итә. Һез найлаған бетегә, мәсәлән, бик һөйөнәсәк.

Уксы билдәне астында тыуғандарзың күбене спорт менән шөгөлләнә. Әгәр берәй спорт инвентарын бүләк итһәгез, тап өштөнә баһырһығыз.

Кәзәмөгөз – хужалыжсан. Уға мотлаж өйгә кәрәкле нәмә найлау кулайыраж.

Һыуғояр – хыяла бирелүсән кеше. Ул фәнни фантастиканан торған хикәйәләр йыйынтығына ла, оригиналь шәм һауытына ла, яраткан картиналарының күсермәһенә лә шатланасаж.

Балык билдәне астында тыуған дуҫтарығызға, туғандарығызға шиғырзар китабы, һәйбәт аудиотаҫма бүләк итергә мөмкин. Улар музыканы үз итә, хыялланырға ярата. (“Мәктәп календары”нан)

Баш мөхәррир: Ильясова Г.М. Компьютер
версткаһы: Стрижова И.М. Мөхәрриәт: 5-11 класс укыусылары.

